

Ковальчук С.*

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА УСПІХИ ООН У БОРОТБІ З ПРОБЛЕМОЮ ГОЛОДУ

У статті подається сучасна ситуація та статистика, пов'язана з глобальною проблемою голоду. Висвітлено основні заходи Організації Об'єднаних Націй щодо подолання продовольчої проблеми в історичній ретроспективі. Зображено програми та організації в рамках ООН, які займаються вирішенням проблемного питання. Метою статті є проаналізувати успіхи та досягнення ООН у боротьбі з глобальною загрозою голоду, продовольчою безпекою.

Ключові слова: продовольча криза, Всесвітній продовольчий саміт, глобальна загроза, проблема голоду, Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО), проголошені цілі, досягнення, Всесвітня продовольча програма.

В статье приводится современная ситуация и статистика, связанная с глобальной проблемой голода. Освещены основные мероприятия Организации Объединенных Наций по преодолению продовольственной проблемы в исторической ретроспективе. Изображены программы и организации в рамках ООН, которые занимаются решением проблемного вопроса. Целью статьи является проанализировать успехи и достижения ООН в борьбе с глобальной угрозой голода, продовольственной безопасностью.

Ключевые слова: продовольственный кризис, Всемирный продовольственный саммит, глобальная угроза, проблема голода, Продовольственная и сельскохозяйственная организация ООН (ФАО), провозглашенные цели, достижения, Всемирная продовольственная программа

The article shows the current situation and statistics connected with the global food crisis. It reveals the main activities of the United Nations to overcome the food problem in historical development. Depicted programs and organizations within the UN engaged in resolving the global threat of food crisis. The article aims to analyze the successes and achievements of the UN in combating the global threat of hunger, food security.

Key words: food crisis, the World Food Summit, global threat, the problem of hunger, the Food and Agriculture Organization (FAO), declared targets, the World Food Programme.

Серед глобальних викликів сучасності важливе місце посідає проблема голоду, продовольчої безпеки. Коли в 1996 році проблема голоду вперше стала темою Всесвітнього продовольчого саміту, число страждаючих від голоду оцінювалось у 840 мільйонів чоловік. Тільки за 2007-2008 роки, головним чином внаслідок стрибка цін на продовольство,

* студент 3 курсу спеціальності «міжнародні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: проф. Крушинський В.Ю.

число збільшилося на 115 мільйонів чоловік, а в 2009-му - ще на 100 мільйонів чоловік, вперше перейшовши позначку в один мільярд осіб. На сьогоднішній день 31 країна світу гостро потребує продовольчої допомоги: 20 країн в Африці, 9 в Азії та на Близькому Сході і дві на латиноамериканському континенті. Навіть у «благополучних» з точки зору продовольчої безпеки розвинених країнах налічуються сотні тисяч жителів, особливо з соціально незахищених верств населення, які хронічно недоїдають або не отримують повноцінного харчування. Продовольча криза стала результатом багаторічного недофінансування світового агросектору, особливо в країнах, що розвиваються [1].

Організація Об'єднаних Націй має обов'язок відповідати на виклики сучасності та скоординувати дії міжнародної спільноти у напрямку вирішення проблеми. В рамках ООН діє **Продовольча та сільськогосподарська організація (ФАО)**, головними завданнями якої є поліпшення харчування і підвищення життєвого рівня населення; ліквідація голоду і бідності; вдосконалення виробництва, переробки, збуту і розподілу продовольства та продукції сільського господарства, підвищення його продуктивності; сприяння розвитку сільськогосподарських регіонів, поліпшення умов життя населення. Здійснюючи ці завдання, ФАО сприяє: капіталовкладенням у сільське господарство, передачі технологій країнам, що розвиваються, реалізації програм технічного консультування і допомоги сільськогосподарському сектору, спрямованих на раціональне використання і збереження природних ресурсів; збирає, аналізує і поширює відповідну інформацію, консультує уряди держав-членів з питань політики і планування у сільськогосподарському секторі [2, 3].

На організованому ФАО *Всесвітньому продовольчому саміті у Римі 1996 року* 186 країн затвердили Декларацію і План дій із всесвітньої продовольчої безпеки, в якій була поставлена мета скорочення вдвічі до 2015 р. частки населення, яке потерпає від голоду, були намічені шляхи досягнення загальної продовольчої безпеки. Були проголошені такі цілі:

- Забезпечити сприятливе політичне, соціальне та економічне середовище, спрямоване на створення найкращих умов для ліквідації бідності та встановлення міцного миру, засноване на повній і рівноправній участі жінок і чоловіків, що найбільше сприяє досягненню загальної стійкої продовольчої безпеки.
- Реалізувати курс, спрямований на ліквідацію бідності та нерівності та вдосконалення фізичної та економічної можливості отримання достатньої кількості поживного і безпечного продовольства усіма людьми в будь-який час та його ефективне використання;
- Постійно слідувати курсу прийняття практичних заходів з розвитку сільського господарства, рибного промислу та сільських районів
- Прагнути забезпечити розвиток продовольчої і сільськогосподарської торгівлі та загальної торговельної стратегії
- Прагнути запобігати природним та техногенним надзвичайним ситуаціям, бути готовими до них, задовольнити тимчасові і надзвичайні продовольчі потреби способами, що забезпечують мотивацію для відновлення, реабілітації, розвитку і підвищення можливостей задоволення майбутніх потреб
- Сприяти оптимальному виділенню та використанню державних і приватних інвестицій для підготовки людських ресурсів, сталого функціонування продовольчої, сільськогосподарської, рибогосподарської та лісової систем і сільського розвитку в районах як з високим, так і низьким потенціалом [4, 5].

На *Всесвітньому продовольчому саміті у Римі у 2002 році* взяли участь 179 країн. Учасники зустрічі одногласно прийняли декларацію, що закликає міжнародне співтовариство виконати зобов'язання, взяті на зустрічі 1996 року про скорочення до 2015 року вдвічі, приблизно до 400 млн., чисельності населення, яке потерпає від голоду.

У грудні 2007 року у відповідь на швидке і різке підвищення цін на продовольство ФАО приступила до здійснення *Ініціативи з проблеми різкого підвищення цін на продовольство*. Для швидкого збільшення виробництва продовольства у постраждалих країнах і з метою недопущення подальшого погіршення продовольчої безпеки був розроблений ряд заходів, які полегшували доступ дрібних фермерів до необхідних ресурсів, таких як насіння і добрива, була надана допомога урядам у розробці відповідної політики та заходів реагування. У рамках цієї ініціативи ФАО на сьогоднішній день зібрано 240 млн. доларів, була надана технічна і політична підтримка 96 державам, від яких були отримані офіційні запити.

ФАО провела з 3 по 5 червня 2008 року в Римі Конференцію високого рівня з питань всесвітньої продовольчої безпеки, на якій обговорювалися наслідки різкого зростання цін на продовольство і питання, пов'язані зі зміною клімату і розвитком біоенергетики. У заході взяли участь представники 181 країни, 43 глави держав і урядів та понад 100 міністрів. Декларація, прийнята на конференції, підкреслює необхідність збільшення виробництва продовольства, особливо в країнах з низьким рівнем доходів і дефіцитом продовольства, щоб стимулювати інвестиції в сільське господарство. У квітні 2008 року Генеральний секретар ООН створив Цільову групу високого рівня з глобальної кризи в сфері продовольчої безпеки, в яку увійшли ООН, Бреттон-вудські інститути та інші міжнародні організації, для того щоб розробити єдину відповідь на продовольчу кризу. Ця група підготувала Всеосяжну рамкову програму дій (ВРПД), загальну позицію членів щодо заходів, які повинні бути реалізовані в короткостроковій, середньостроковій і довгостроковій перспективі для розв'язання кризи і підвищення продовольчої безпеки на національному, регіональному і глобальному рівнях [6].

16-18 листопада 2009 року відбувся Римський Всесвітній саміт з продовольчої безпеки під егідою ФАО. Згідно оцінок, для того, щоб прогодувати населення світу, чисельність якого, як очікується, перевищить у 2050 році 9 млрд. чоловік, потрібно збільшити обсяги виробництва сільськогосподарської продукції на 70%. Для досягнення стратегічних цілей було розроблено п'ять Римських принципів стійкої глобальної продовольчої безпеки, серед яких: інвестування коштів у реалізацію планів, прийнятих самими країнами, з метою виділення ресурсів на належним чином опрацьовані та орієнтовані на конкретні результати плани продовольчої безпеки; посилення стратегічної координації на національному, регіональному і глобальному рівнях з метою вдосконалення регулювання, досягнення більш ефективного розподілу ресурсів, недопущення дублювання зусиль та інші [7].

Значний внесок у боротьбу з проблемою голоду здійснює **Всесвітня продовольча програма** – найбільша у світі гуманітарна організація, заснована у 1963 році як орган з продовольчої допомоги в системі ООН. До завдань Всесвітньої продовольчої програми ООН належать забезпечення слабозахищених категорій населення продуктами харчування, надання допомоги людям у країнах, що розвиваються, боротьба з голодом і бідністю. В разі надзвичайних ситуацій співробітники місії надають допомогу жертвам воєнних дій, природних і техногенних катастроф. 4 березня 2005 Генеральний Секретар ООН Кофі Аннан поставив завдання перед ВПП ООН взяти на себе головну роль у виконанні основного завдання «Декларації тисячоліття» ООН - вдвічі зменшити число голодуючих у світі до 2015 року. У своїй діяльності ВПП приділяє особливу увагу дітям, вагітним жінкам і годуючим матерям. Для цього вона постійно підтримує дві життєво важливі програми - «Шкільного харчування» та «Харчування годуючих матерів», які передбачають забезпечення харчуванням цих категорій населення. У 2006 році ВПП виділила 4 мільйони тон харчів для 87 мільйонів людей у 78 країнах. У 2009 метою ВПП ООН було надати продовольчу допомогу 105 мільйонам людей у 74 країнах світу [8, 9].

Для боротьби з голодом був створений **Міжнародний фонд сільськогосподарського розвитку** – спеціалізована установа ООН, яка займається мобілізацією фінансових ресурсів в цілях збільшення виробництва продовольства та покращення положення з харчуванням бідних груп населення в країнах, що розвиваються. Починаючи з 1978 року, МФСР інвестував 9,5 млрд. дол. США, плюс 16,1 млрд. дол. США у вигляді спільного фінансування з боку своїх партнерів, в 731 програму і проект, якими охоплено більше 300 млн. незаможних сільських жителів [8].

Отже, на сьогоднішній день проблема голоду та продовольчої безпеки є серйозним викликом та загрозою для людства. Для вирішення цієї проблеми міжнародна спільнота має об'єднати свої зусилля. Створення підвалин світової продовольчої безпеки – це системне завдання, вирішення якого починається з глобального, світового рівня і має доходити до кожної окремої людини. Організація Об'єднаних Націй через спеціалізовані установи та спеціальні програми здійснила чималий внесок у вирішення проблеми голоду, але незважаючи на це, число страждаючих від голоду зростає, крім того ефективному досягненню цілей заважають економічні кризи та нестабільні ситуації у світі.

Література

1. Яковенко А. Как накормить человечество// Российская газета. – 2009. - № 216
2. Свирейко Н. Продовольственная безопасность: методы исследования, пути достижения// Белорусский журнал международного права и международных отношений. – 2004. - №4
3. <http://www.fao.org/> - офіційний сайт Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН
4. http://www.rau.su/observer/N3-4_97/019.htm Римская Декларация о всемирной продовольственной безопасности и План действий Всемирной встречи на высшем уровне по проблемам продовольствия, Рим, 13 ноября 1996 года / Продовольственная и сельскохозяйственная организация Объединённых Наций
5. Гойчук О.І. Продовольча безпека - Житомир: Полісся, 2004. - 384 с.
6. Диуф Ж. Продовольственная безопасность в мире// Международная жизнь. – 2009. - №6
7. <ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/Meeting/018/k6050r.pdf> Декларация Всемирного Саммита по продовольственной безопасности: Всемирный саммит по продовольственной безопасности Рим, 16-18 ноября 2009 года / Продовольственная и сельскохозяйственная организация Объединённых Наций
8. Хорунжий М.Й. Продовольча безпека: соціально-економічна суть, стан і показники// Економіка АПК. – 2003. - №6, ст. 146-152
9. <http://ru.wfp.org/> - офіційний сайт Всесвітньої продовольчої програми